

3. vydání

Jean-Marie Lustiger

Mše svatá

Uvedení do křesťanské liturgie

Mše svatá

Jean-Marie Lustiger

Mše svatá

Uvedení do křesťanské liturgie

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Lustiger, Jean-Marie, 1926-2007

[Messe. Česky]

Mše svatá : uvedení do křesťanské liturgie / Jean-Marie Lustiger ;
z francouzského originálu La messe ... přeložili Jan Joneš a Tomáš Jelínek.

– Vydání třetí, pod tímto názvem první. – V Praze : Karmelitánské
nakladatelství, 2022. – 109 stran. – (Malý duchovní život ; svazek 167)

Obsahuje bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7566-272-9 (brožováno)

* 272-549 * 272-528 * 272-1 * (0:82-4) * (0:82-5)

– mše

– eucharistie

– katolická liturgie

– katolická teologie

– úvahy

– kázání

27-5 - Liturgie. Křesťanské umění a symbolika. Duchovní život [5]

Kniha vychází z promluv kardinála Lustigera pro Radio Notre Dame.

Autor tak vyšel vstříc prosbám posluchačů, kteří si je přáli mít

v písemné podobě, aby o nich mohli rozjímat.

© Archidiocèse de Paris

Czech edition © Karmelitánské nakladatelství, s. r. o., Praha, 2022

ISBN 978-80-7566-272-9

ÚVOD

I. JÍT NA MŠI

Tuto neděli váháte, zda se máte sebrat a jít na mši. Nakonec **se** rozhodnete, že půjdete. Spíše byste měli říci, že to byl **Bůh**, kdo **vás** k tomuto rozhodnutí přiměl. To Bůh každého vysvobozuje z jeho osamělosti a izolace a vytváří z nás Boží lid, který žije z víry a je sjednocován Kristem. Pokaždé, když jdu do kostela sloužit mši, mám na paměti slova Moudrosti (Př 9,5), jež se ozývají i v Ježíšově kázání v synagoze v Kafarnau (Jan 6): „**Přijďte, pojezte mého chleba, napijte se vína, které jsem uchystala!**“ Tato zosobněná Moudrost, která „**prostřela stůl**“ a která „**křičí své pozvání nad městem**“, tato Moudrost, učiněná tělem, je Slovo Boží, které nás zve na hostinu.

Eucharistii slaví církev¹ a křesťané jsou na ni zváni Kristem. Duch Svatý je shromažďuje, aby vytvořili jedno tělo a vzdali díky Bohu Otci.

Nedělní mše

To je první námět k zamyšlení, který vám nabízím, abych vám pomohl lépe prožívat mši. A naléhavě vás žádám, abyste se nad touto věcí skutečně zamysleli. Mám totiž obavu, aby dnes mnozí nebyli deformováni ve svém náboženském chování zvykem „samoobsluhy“ při nákupu zboží v nějaké „sámošce“ nebo supermarketu. Zvláště v Paříži, kde je kostelů plno. Hned objasním, kam tím mířím: velkoplošné prodejny lákají nejdelší otvírací dobou, nabízejí ty nejžádanější výrobky a přizpůsobují se

1 Srov. Jean-Marie kardinál Lustiger, *První kroky v modlitbě*, Brno 1995, s. 111–144, zvláště Neděle, den církve, s. 127n.

chutím co nejširšího okruhu zákazníků. A to všechno proto, aby uspokojily, získaly si a udržely svoji „klientelu“. Proto si možná někteří zvykli na to, že jim bude i v kostelích kdykoli k dispozici široký sortiment produktů náboženské spotřeby, přizpůsobený poptávce každého jednotlivce, jak to vyhovuje nejrozmanitějším přáním „praktikujících“ věřících. Ale, moji milí, toto přirovnání je chybné! „Praktikující“ věřící totiž nejsou totéž co „klientela“, a ani mše není „služba“ klientům, kterou je možno přizpůsobovat „požadavkům trhu“.

Na mši nechodíme proto, abychom uspokojili své náboženské cítění, ani proto, že na ni máme právě v ten a ten den a v tu a tu hodinu chuť nebo potřebu jít. Nedělní mše (neděle podle dávného liturgického zvyku začíná od sobotního večera) se účastníme proto, že nás k ní Pán Ježíš svolává, že nás shromažďuje Duch Svätý a že Bůh, který je náš Otec, nás dal za učedníky svému Synu.

Jistě, jsem si dobře vědom toho, že má slova jsou v příkrém rozporu s tvrzením těch, kteří prohlašují: „Dnes jdu na mši do toho a toho kostela, protože se mi tam líbí“, nebo: „Že se mi nechce na mši? Za to mohou kněží a církev!“ Taková vyjádření jenom dokládají, jaký pokrok ve víře zbývá ještě učinit těmto učedníkům Kristovým, aby se stali katolíky v plnosti.

Bůh nás totiž takto neděli co neděli zve do kostela proto, aby svůj lid učinil viditelným a vytvořil ho skrze svátost eucharistie. Dostává se nám tam milosti, která je vyhrazena dětem Božím. V tom právě je naše důstojnost, v tom je naše povolání, abychom vzdávali „*skrze Krista a s ním a v něm*“ slávu Otci. Ano, musíme pokládat za milost, že jsme byli „*vyvoleni*“, abychom tvořili součást Božího lidu, „*abychom směli stát*

před Bohem a mohli mu sloužit“ (druhá eucharistická modlitba) a abychom byli shromážděni v církvi, která je tělem Kristovým a chrámem Ducha.

Shromáždit se ve své farnosti

A tady je druhé zamyšlení: Právě „farní“ mše nejlépe vystihuje onu zvláštní povahu shromáždění konaného každou neděli, které strukturuje život církve.

Farnost? Nebudu se tady pouštět do problémů spojených s jejím fungováním a organizací. Beru farnost tak, jak se utvářela pod vlivem téměř dvoutisícileté zkušenosti křesťanského lidu. Muži a ženy, kteří se zde shromažďují, si sami sebe nevybrali. Bůh si je vybral jejich křtem. Jsou svázáni fyzickou, konkrétní blízkostí bytí. Každodenní nezbytnost životních podmínek je sblížila. Musí se stát sobě navzájem „bližními“ (Lk 10,36–37). Při slavení farní mše jsou všechny dveře otevřeny: farní mše je přístupna každému křesťanovi, zatímco mnišské nebo řeholní komunitě, není-li tato pověřena úkolem poskytovat veřejnou službu věřícím, církev přiznává právo dveře zavřít. Kdysi, aby se splnilo, jak se tehdy říkalo, „nedělní prikázání“ (což pro katolíky znamená povinnost jít každou neděli na mši), bylo zapotřebí účastnit se mše v nějakém farním kostele. Možná si položíte otázku, v čem je rozdíl.

Mše samozřejmě vždycky zůstává mší. Ale společenství, které ji slaví, má také svůj význam. Nedělní mše je veřejný akt církve. Ta se shromažďuje kolem svého biskupa a kolem kněží, kteří biskupovi pomáhají v jeho poslání přijímat všechny věřící. Neděli co neděli se každá „místní církev“ (čímž je slovy Druhého vatikánského

koncilu míněna „diecéze“) stává viditelným projevem katolického společenství, otevřeného všem národům a všem lidem.

Vzpomeňte si na podobenství o těch, kteří byli pozváni na svatební hostinu královského syna (Mt 22,1n). Kristus tento příběh vypravoval krátce před svým umučením. Pán domu posílá pro pozvané, ti se však nedostavují. Poručí tedy svým služebníkům: „*Jděte proto na rozcestí a pozvěte na svatbu, koho najdete.*“ A stejně tak je tomu s nedělní mší. Právo se jí účastnit mají bez ohledu na společenské, etnické a jiné rozdíly všichni. Všichni tam mají stejná práva. Všichni se totiž jednou sejdou před naším Pánem a Mistrem, který se učinil služebníkem všech.

Eucharistické shromáždění není vybíráno podle lidských hledisek. Člověka, který stojí u dveří, se nikdo neptá: Jste bohatý nebo chudý? Jakou řečí mluvíte? Jaké jsou vaše záliby, vaše povaha? Čemu dáváte přednost? Jedinou podmínkou k účasti na mši je být podobný Kristu a skrze křestní milost být ponořen do jeho smrti a vzkříšení.

Svolání všech pokřtěných

A tím vstupuji do svého třetího zamyšlení. Abychom se mohli tohoto shromáždění zúčastnit, musíme si, jak to líčí výše uvedené podobenství, obléci „svatební roucho“. Mše je shromáždění otevřené každému, bez výběru, samozřejmě. Ale je to shromáždění **pokřtěných**.

Eucharistie, ačkoli je veřejná a ačkoli na ni mohou přijít i nevěřící, je především svátostí **pokřtěných**. Je určena mužům a ženám, kteří vešli do Kristova tajemství

svátostmi křesťanské iniciace, svátostmi znovuzrození. Jedině pokřtění mohou vejít „ve spojení“ s tímto „tajemstvím“² milosrdenství a milosti, jímž je eucharistie: Kristem, který se dává svým bratřím, aby je sjednotil se svou obětí. Proto byli kdysi „katechumeni“ přítomni pouze úvodu slavení eucharistie. Ještě dnes nazýváme katechumeny ty, kteří se chtějí stát křesťany a již k tomu učinili první krok. Biskup je jmenovitě uvedl a zapsal do seznamu členů církve, kteří si přejí přijmout křest, na nějž se připravují a který jim bude udělen, až budou se svou přípravou hotovi.

Kdysi tomu tedy bylo tak, že jakmile začala vlastní eucharistická modlitba (počínaje obětováním), katechumeni shromáždění opouštěli. A podobně si počínali i velcí „kajícníci“, kteří čekali, až se usmíří s Bohem. Tito křesťané, kteří se svými hříchy dostali do rozporu s církevní obcí, tím ještě nepřestávali patřit do společenství věřících, nemohli se však účastnit eucharistie. Tento „veřejný“ úkon pokání zmizel z života církve už před tisíci lety. Dnes bychom se jen těžko dokázali vyrovnat s tím, že by se křesťané vzdalovali ze mše z důvodu svědomí. Přesto si však z toho můžeme vzít alespoň jedno ponaučení: ti, kteří jsou si vědomi, že jsou ve stavu těžkého hříchu, a neobdrželi dosud odpuštění, jakož i ti, kteří se nacházejí v situaci, která je z hlediska Boží vůle dlouhodobě neudržitelná, nemají kvůli tomu zrušit své spojení s církevním společenstvím. Nemají přestávat chodit na mši, i když se musí vzdát svatého přijímání. Modlitbu a lásku církve nutně potřebují k tomu, aby ve zkoušce obstáli. A i když se neúčastní přijímání

2 Toto slovo řeckého původu bylo přeloženo do latiny jako *sacramentum* – svátost.

Kristova těla, mohou se i tak s eucharistií, která je dokonalou modlitbou církve, spojit jako hříšníci, doufající v Boží milosrdenství. I oni se mají podílet na radosti tohoto bratrství, které také vytváří křesťanské společenství, i když je pro ně zahalena tajemným smutkem.

Kněz, záruka Krista

A konečně čtvrtá úvaha: není eucharistického shromáždění bez služby kněze. Skrze kněžské svěcení se kněz podílí na poslání apoštolů, dvanácti pilířů církve. Proč je jeho služba pro eucharistii nezbytná? Posvěcený služebník – biskup, následník apoštolů, nebo kněz – dává lidu, shromážděnému Bohem v církvi, přijmout samotného Krista, který ústy kněze jedná v této svátosti jako hlava svého těla. Prostřednictvím služby kněze se shromáždění pokřtěných nepřestává vnímat a chápat při každém slavení eucharistie jako tělo Kristovo. Kněz je pro církev **nezbytnou** zárukou a ujištěním, že jeho slavení eucharistie je slavení **Kristovo**, že slovo, o které se dělí, je dáváno **Kristem**, že jednota tohoto shromáždění je jednota **Krista**, který svým bratrům odpouští a miluje je. O službě kněze budeme mít možnost přemýšlet i v následujících kapitolách.

Jsem připraven dotknout se všech otázek, které vás mohou ohledně mše, pokud ji sledujete od začátku až do konce, napadnout. Svou informovanost si přitom můžete doplnit i z jiných zdrojů.³ Pro začátek si však položme otázku: Co se při mši vlastně děje? Proč jsou

3 Srov. zvláště Pierre Jounel, *La messe hier et aujourd'hui* (O.E.I.L., 1986).

místa, kde je mše sloužena, a předměty, které se při ní používají, uspořádány právě takovýmto způsobem? Co znamenají gesta a slova jedněch i druhých? Doufám, že po přečtení této knihy vám účast na eucharistii přinese víc a že se jí budete moci s větší radostí účastnit každou neděli, a možná, dá-li vám Bůh tu milost, i každý den.

